

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

DRUGI ODDELEK

SKLEP

Pritožba št. 316/19
Majda MOHORIČ
proti Sloveniji

Evropsko sodišče za človekove pravice (drugi oddelek) je 16. marca 2021 kot odbor v sestavi:

Aleš Pejchal, *predsednik*,
Egidijus Kūris,
Carlo Ranzoni, *sodnika*,

in Hasan Bakırcı, *namestnik sodnega tajnika oddelka*,

ob upoštevanju navedene pritožbe, vložene 14. decembra 2018,
ob upoštevanju stališč, ki jih je predložila tožena vlada, in stališč, ki jih je
v odgovoru predložila pritožnica,
po razpravi sklenilo:

DEJSTVA

1. Pritožnica Majda Mohorič je slovenska državljanka, rojena leta 1956, in živi v Staršah. Pritožnico je pred Sodiščem zastopal J. Korpič, odvetnik iz Murske Sobote.

2. Slovensko vlado (v nadaljnjem besedilu: vlada) je zastopala N. Pintar Gosenca, državna odvetnica.

A. Okoliščine zadeve

3. V nadaljevanju so povzeta dejstva v zadevi, kot sta jih predložili stranki.

4. Pritožničin zunajzakonski partner, V. S. je 29. februarja 2008 na Okrožno sodišče v Murski Soboti vložil tožbo zoper gospodarsko družbo P. M. in od nje zahteval odškodnino 57.300 evrov (EUR) iz naslova najemnine za dve stanovanji v stavbi, ki je bila v postopku denacionalizacije vrnjena njegovi pravni prednici. Tožbeni zahtev se je nanašal na obdobje

med letoma 1992 in 2007, ko je gospodarska družba P. M. zadevno nepremičnino odsvojila. Poleg tega je V. S. zahteval plačilo zakonsko določenih zamudnih obresti na zgoraj navedeni znesek. Pozneje je spremenil svoj tožbeni zahtevek in zahteval tudi odškodnino zaradi slabega vzdrževanja nepremičnin v višini 1.848,00 EUR in vložil podrejeni tožbeni zahtevek za povračilo najemnin, določenih za vsako posamezno leto, skupaj z zamudnimi obrestmi.

5. Gospodarska družba P. M. je v svojih vlogah uveljavljala zahtevek, ki ga je imela proti V. S. na podlagi pravnomočnega sklepa Okrajnega sodišča v Murski Soboti, izdanega v nepovezanem sklopu postopkov. V odgovoru na tožbo je v pobot uveljavljala svoj zahtevek do V. S. v znesku 25.387,58 EUR skupaj z zamudnimi obrestmi. Nato je svoj pobotni ugovor razširila tako, da je uveljavljala v pobot znesek 38.171,92 EUR skupaj z zamudnimi obrestmi.

6. Po ponovni preučitvi zadeve po tem, ko jo je Višje sodišče v Mariboru vrnilo v ponovno odločanje, je Okrožno sodišče v Murski Soboti 28. junija 2013 izdalo sodbo. Ugotovilo je, da je imel V. S. utemeljeno terjatev v znesku 39.040,11 EUR, ki je vsebovala glavnico v znesku 25.326,50 EUR in zamudne obresti v znesku 13.713,61 EUR. Sodišče je tudi ugotovilo, da je imela družba P. M. izvršljivo terjatev do V. S. v višini 48.805,61 EUR, ki je bila sestavljena iz glavnice v znesku 30.807,49 EUR in zamudnih obresti v znesku 17.998,12 EUR. Sodišče je terjatvi pobotalo do zneska 39.040,11 EUR in zavrnilo primarni in podredni tožbeni zahtevek V. S.

7. V. S. se je pritožil.

8. Višje sodišče v Mariboru je dne 8. januarja 2014 spremenilo izrek sodbe sodišča prve stopnje z ugotovitvijo, da sodišče prve stopnje ne bi smelo zavrniti celotnega tožbenega zahtevka V. S., temveč samo tisti del, ki presega znesek, ki je bil pobotan.

9. V. S. je 7. februarja 2014 na Vrhovno sodišče vložil predlog za dopustitev revizije. Na prvi strani predloga je navedel, da je sporni znesek 59.148,00 EUR plus obresti. Zatrjeval je, da zadeva zastavlja pomembno pravno vprašanje v zvezi z načinom izračuna nadomestila za nezmožnost uporabe lastnine. Poleg tega je izpodbijal način, kako je bil njegov tožbeni zahtevek pobotan; trdil je, da pobot ni bil dopusten, saj naj ga ne bi podpirala nobena sodna praksa.

10. V. S. je 20. februarja 2014 na Okrožno sodišče v Murski Soboti vložil revizijo v zvezi z zavrnjenim delom njegovega tožbenega zahtevka. Na prvi strani revizije ter tudi v obrazložitvi, ki je sledila, je kot sporni znesek navedel 49.286,27 EUR. Trdil je, da je glede na to, da je bil sporni znesek 49.286,27 EUR, izpolnil pogoje za dopuščeno revizijo. Navedel je, da je bil njegov tožbeni zahtevek, ki ga je skušal uveljaviti v prvostopenjskem postopku, višji, kot mu je bil dosojen. Še zlasti je trdil, da če bi bila odškodnina izračunana pravilno, bi mu moralo biti dodeljenih 88.326,38 EUR namesto zgolj 39.040,11 EUR, ki so bili pobotani s terjatvijo P. M. Kot je V. S. navedel v reviziji, sta ta zneska vključevala glavnico skupaj z zamudnimi obrestmi.

V. S. je ponovil argumente, ki jih je navedel v svojem predlogu za dopustitev revizije v zvezi z izračunom najemnin in domnevno nedopustnim pobotom med njegovo terjatvijo in terjatvijo družbe P. M. Pritožil se je zaradi kršitev postopkovnih pravil v postopkih na prvi in drugi stopnji in trdil, da je bilo materialno pravo napačno uporabljeno.

11. Vrhovno sodišče je dne 15. maja 2014 predlog za dopustitev revizije zavrglo kot nedovoljen. Pojasnilo je, da je mogoče predlog za dopustitev revizije dopustiti le, če je sporni znesek med 2.000 EUR in 40.000 EUR. V obravnavanem primeru pa je V. S. izpodbijal sklep v zvezi z zneskom 59.148 EUR (57.300 EUR v zvezi z izgubo najemnine in 1.848 EUR v zvezi z neustreznim vzdrževanjem).

12. Vrhovno sodišče je 14. januarja 2016 V. S.-jevo revizijo zavrglo kot nedovoljeno. Pojasnilo je, da je V. S. izpodbijal tisti del sodbe nižjega sodišča, s katerim je bil njegov tožbeni zahtevek zavrnjen, in sicer del v zvezi z zneskom 49.286,27 EUR. Ta je predstavljal razliko med 88.326,38 EUR in 39.040,11 EUR (glej 10 odstavek zgoraj). Vendar je treba v skladu z 39. členom Zakona o pravnem postopku sporni znesek za namene praga *ratione valoris* določiti glede na glavnico zahtevka. Zato je sporni znesek v obravnavani zadevi predstavljal razliko med 57.300 EUR (zahtevana glavnica, glej 4 odstavek zgoraj) in 25.326,50 EUR (dosojena glavnica, glej 6 in 8 odstavek zgoraj). Sporni znesek torej ni presegal praga *ratione valoris*.

13. V. S. je 5. aprila 2016 vložil ustavno pritožbo zoper sklep Vrhovnega sodišča z dne 14. januarja 2016. Navajal je, med drugim, kršitev 6. člena konvencije in v podporo svojih trditev navedel naslednje argumente:

- S preverjanjem prejetih zadev v vpisniku bi lahko domača sodišča opazila, da sta bila v njegovem primeru vložena predlog za dopustitev revizije in revizija.

- Stališče Vrhovnega sodišča v sklepu z dne 15. maja 2014 je bilo pravilno in sporni znesek je presegal prag *ratione valoris*, namreč 40.000 EUR.

- Odločitve Vrhovnega sodišča so bile samovoljne in niso zagotovile sodnega varstva. Z namenom, da bi bil deležen sodnega varstva, je za oba sklopa postopkov plačal sodne takse.

- Senatoma Vrhovnega sodišča, ki sta odločala o njegovem predlogu za dopustitev revizije in o reviziji, je predsedoval isti sodnik (A. F.), vanju pa sta bila vključena sodnika N. B. in M. K. P., kar je nesprejemljivo.

14. V. S. je preminil 30. avgusta 2017. Zdi se, da Ustavno sodišče s tem ni bilo seznanjeno.

15. Ustavno sodišče je 18. junija 2018 odločilo, da ustavne pritožbe na podlagi drugega odstavka 55.b člena Zakona o ustavnem sodišču ne bo sprejelo v obravnavo.

B. Upoštevana domača zakonodaja

16. Ustrezni del Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, s spremembami, v nadaljevanju: ZPP) se je v tistem času glasil:

39. člen

"Če je za ugotovitev ... , pravice do revizije in v drugih primerih, ki so določeni v tem zakonu, odločilna vrednost spornega predmeta, se vzame kot vrednost spornega predmeta samo vrednost glavnega zahtevka.

Obresti, pravdni stroški, pogodbeni kazni in druge postranske terjatve se ne upoštevajo, če se ne uveljavljajo kot glavni zahtevki."

367. člen

"...

Revizija je dovoljena, če vrednost izpodbijanega dela pravnomočne sodbe presega 40.000 eurov (dovoljena revizija).

Če revizija po prejšnjem odstavku ni dovoljena, je dovoljena le, če jo v skladu s 367.a členom tega zakona dopusti sodišče (dopuščena revizija).

Če zakon določa, da revizije ni ali če vrednost izpodbijanega dela pravnomočne sodbe ne presega 2.000 eurov, sodišče revizije ne more dopustiti. ...

"..."

367.a člen

"Sodišče dopusti revizijo, če je od odločitve vrhovnega sodišča mogoče pričakovati odločitev o pravnem vprašanju, ki je pomembno za zagotovitev pravne varnosti, enotne uporabe prava ali za razvoj prava preko sodne prakse. ...

"..."

367.b člen

"...

Predlog za dopustitev revizije se vloži pri vrhovnem sodišču.

"..."

373. člen

"Revizija se vloži pri sodišču, ki je izreklo sodbo prve stopnje, ...

"..."

374. člen

"Prepozno, nepopolno ali nedovoljeno revizijo zavrže s sklepom sodnik sodišča prve stopnje brez naroka.

"..."

377. člen

"Prepozno, nepopolno ali nedovoljeno revizijo zavrže revizijsko sodišče s sklepom, če ni storil tega v mejah svojih pravic (374. člen) že sodnik sodišča prve stopnje."

PRITOŽBA

17. Pritožnica se je pritožila, da sta sklepa Vrhovnega sodišča o zavrženju V. S.-jeve revizije in njegovega predloga za dopustitev revizije kršila pravico dostopa do sodišča in sta bila v nasprotju s prvim odstavkom 6. člena in s 13. členom konvencije.

PRAVO

18. Pritožnica se je pritožila zaradi kršitve pravice dostopa do sodišča in se oprla na prvi odstavek 6. člena in na 13. člen konvencije. V zvezi s tem je treba prvi odstavek 6. člena obravnavati kot *lex specialis* v zvezi s 13. členom (glej *Sukhorubchenko proti Rusiji*, št. 69315/01, 60. odstavek, 10. februarja 2005). Sodišče bo zato pritožbo obravnavalo le na podlagi prvega odstavka 6. člena, ki se v ustreznem delu glasi:

"Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ... odloča ... sodišče ..."

A. Navedbe strank

19. Vlada je menila, da se pritožnica ne more šteti za žrtev zatrjevane kršitve.

20. Nadalje je vlada trdila, da so se pritožbe pred Ustavnim sodiščem in Sodiščem nanašale samo na zavrženje revizije. V zvezi z odločitvijo o predlogu za dopustitev revizije pa pritožnica ali V. S. nista izčrpala domačih pravnih sredstev.

21. Vlada je pojasnila, da strankam nič ni preprečevalo vložitve revizije in predloga za dopustitev revizije v isti zadevi, čeprav to ni bilo niti zakonsko predvideno niti ne potrebno. Odločitev o vsakem od pravnih sredstev je bila sprejeta neodvisno, tudi če bi to storil isti senat, Vrhovnemu sodišču ni bilo treba preveriti, ali je pritožnik pri njem vložil tudi drugo pravno sredstvo. Če bi bil izpodbijan isti del sodbe nižjega sodišča, bi bilo eno od pravnih sredstev neizogibno nedovoljeno.

22. V zvezi z zavrženjem V. S.-jeve revizije je vlada trdila, da je namen določb o pragu *ratione valoris* zagotoviti pravno varnost in dobro upravljanje sodnih postopkov. Zavrženje revizije v obravnavani zadevi je temeljilo na jasni zakonski določbi, ki se je dosledno uporabljala v praksi. V. S. je v vseh svojih prejšnjih vlogah navedel vrednost spora glede na znesek glavnice. Zakaj je spremenil pristop v reviziji, ni jasno. V. S. je zastopal pravni strokovnjak, kot to zahteva zakon, napaka v postopku pa je bila zgolj posledica njegovih dejanj.

23. Pritožnica je trdila, da bi ji moralo biti kot naslednici V. S. omogočeno nadaljevati postopek, vključno s postopkom pred Sodiščem. Trdila je tudi, da bi moralo sodišče prve stopnje zavreči revizijo na podlagi 374. člena ZPP

(glej 16 odstavek zgoraj) Če bi se to bilo zgodilo, bi bil V. S. vložil ustavno pritožbo zoper sklep o zavrženju predloga za dopustitev revizije, saj bi bil seznanjen z izidom postopka v zvezi z revizijo. V zvezi s tem se je pritožnica sklicevala na sklep Višjega sodišča v Ljubljani z dne 12. junija 2019, izdan v drugem - nepovezanem - sklopu postopkov. V tem sklepu je zgoraj navedeno višje sodišče podprlo odločitev sodišča prve stopnje o zavrženju revizije.

24. Pritožnica je kritizirala dejstvo, da je Vrhovno sodišče, ki je sedelo v senatu z enako sestavo, zavrglo najprej predlog V. S. za dopustitev revizije in nato njegovo revizijo. V zvezi s slednjo je pritožnica trdila, da bi morali biti takrat, ko sta bila zahtevka med postopkom pobotana, glavnic in obresti obravnavani skupaj. Predložila je sklep Višjega sodišča v Ljubljani z dne 25. novembra 2009, izdan v nepovezanem postopku, v katerem je navedeno, da je treba takrat, ko se pobotajo zahtevki, glavnic in zamudne obresti obravnavati skupaj. Poleg tega je trdila, da je znesek, ki je bil pobotan v zadevi V. S., presegel prag *ratione valoris*.

25. Končno, pritožnica je v svojih stališčih z dne 3. avgusta 2020 zatrjevala, da je bil domači postopek predolg, in trdila, da sklep o zavrženju predloga za dopustitev revizije ni bil dovolj utemeljen.

B. Presoja Sodišča

26. Sodišču se ne zdi potrebno odločati o ugovoru glede statusa žrtve, ki ga je vložila vlada (glej 19 odstavek zgoraj), ker je pritožba v vsakem primeru nesprejemljiva iz naslednjih razlogov.

27. Splošna načela glede dostopa do najvišjih sodišč in omejitev *ratione valoris* v zvezi s tem so bila določena v sodbi *Zubac proti Hrvaški* ([VS], št. 40160/12, 80. - 99. odstavek, 5. april 2018).

28. V zvezi z obravnavano zadevo se Sodišče strinja z vlado, da pritožnica ali V. S. v zvezi z zavrženjem predloga za dopustitev revizije (glej 20 odstavek zgoraj) nista izčrpala domačih pravnih sredstev. Sodišče je ugotovilo, da je pritožničin argument, da bi moralo sodišče prve stopnje zavreči V. S.-jevo revizijo (glej 23 odstavek zgoraj), kar bi se verjetno zgodilo prej, nepomemben. Dovolj je opozoriti, da 377. člen ZPP (glej 16 odstavek zgoraj) jasno dopušča možnost, da Vrhovno sodišče zavrne revizijo, če ne izpolnjuje zahtev glede dopuščenosti. Zato in iz razloga, da se je pritožnica pritožila zaradi sklepa z dne 15. maja 2014 (glej 11 odstavek zgoraj), je treba pritožbo razglasiti za nesprejemljivo v skladu s prvim in četrtem odstavkom 35. člena konvencije. Vendar bo Sodišče ta sklep upoštevalo, če je pomemben za presojo preostalega dela pritožbe.

29. Glede vprašanja, ali je sklep z dne 14. januarja 2016 o zavrženju V. S.-jeve revizije (glej 12 odstavek zgoraj) kršil prvi odstavek 6. člena, Sodišče ugotavlja, da je zakonsko predpisani prag *ratione valoris* (glej 367. člen ZPP, naveden v 16 odstavku zgoraj) služil legitimnemu cilju, da se, med drugim, zagotovi dobro upravljanje sodnih postopkov. Poleg tega ugotavlja, da sta

pred revizijo zadevo obravnavali dve nacionalni sodni ravni v sporu polne jurisdikcije in da v tej zadevi ni zaznati nobenega očitnega pomisleka glede pomanjkanja pravičnosti (glej *Zubac*, naveden zgoraj, 108. odstavek). Ob upoštevanju širokega polja proste presoje, ki jo uživajo države na tem področju (glej *Zubac*, naveden zgoraj, 108. odstavek), bo Sodišče ocenilo druge okoliščine, pomembne za vprašanje sorazmernosti izpodbijane omejitve dostopa do sodišča v tej zadevi (glej *Zubac*, naveden zgoraj, 109. odstavek).

30. V zvezi s tem je treba opozoriti, da je bilo v nacionalnem pravu, zlasti v 39. členu ZPP (glej 16 odstavek zgoraj), pojasnjeno, da je treba sporni znesek, ki je bil pomemben za presojo izpolnjevanja praga *ratione valoris*, opredeliti kot vrednost glavnice, iz katerega, se med drugim, izključijo obresti. Sklep Višjega sodišča v Ljubljani, na katerega se je pritožnica sklicevala (glej 24 odstavek zgoraj), ne more spremeniti te ugotovitve, saj sam po sebi ne pomeni ustaljene sodne prakse in, kar je še pomembneje, zadeva pobot terjatev in ne označitev spornega zneska za namen pravil *ratione valoris*. Zato V. S., ki ga je v postopku zastopal usposobljen odvetnik, ni imel razloga za domnevo, da bi moral pri navedbi spornega zneska vključiti obresti. Dejansko bi moral vedeti, da sporni del zahtevka - ki je bil, kot je sam navedel, tisti del, ki so ga zavrnila nižja sodišča (glej 10 odstavek zgoraj) - ni dosegel praga *ratione valoris* (40.000 EUR) za revizijo. Sodišče poleg tega ugotavlja, da nič ni preprečevalo V. S.-ju izpodbijanja tega dela sodb nižjih sodišč na način, da je najprej vložil predlog za dopustitev revizije.

31. Res je, da je V. S. dejansko vložil predlog za dopustitev revizije (glej 9 odstavek zgoraj). Vendar je v tem predlogu navedel, da želi izpodbijati sodb nižjega sodišča v zvezi z obema: z delom zahtevka, ki je bil dosojen, vendar pobotan, in delom, ki je bil zavrnjen. Kot sporno vrednost je navedel celotno glavnico. Kot je 15. maja 2014 ugotovilo Vrhovno sodišče, je ta znesek dosegel prag *ratione valoris* za revizijo, zato predlog za dopustitev revizije ni bil potreben (glej 11 odstavek zgoraj). Zato sklep z dne 15. maja 2014 ne zadošča za zaključek, da bi bil predlog za dopustitev revizije zavržen, če bi temeljil na istih navedbah, kot jih je V. S. navedel v reviziji, torej na izpodbijani vrednosti zavrnjenega dela zahtevka. V zvezi s tem Sodišče meni, da ni pomembno, da je oba izpodbijana sklepa sprejel senat v enaki sestavi. Sprejeta sta bila leta 2014 in leta 2016 v ločenih postopkih in sta temeljila na argumentih V. S., navedenih v vsakem od pravnih sredstev.

32. Sodišče je torej ugotovilo, da je bila izpodbijana omejitev, ki je temeljila na jasni zakonski določbi, predvidljiva. Napako, ki je privedla do zavrnitve dostopa do Vrhovnega sodišča, je v celoti mogoče pripisati V. S., ki ga je zastopal usposobljen odvetnik. Ni razlogov za ugotovitev, da je Vrhovno sodišče uporabilo pravo s pretiranim formalizmom.

33. Pritožbo v zvezi s pravico do dostopa do sodišča je zato treba skladno s točko a tretjega odstavka in četrtem odstavkom 35. člena konvencije zavrniti kot očitno neutemeljeno.

SKLEP MOHORIC PROTI SLOVENIJI

34. Če je mogoče pritožnične navedbe v zvezi s trajanjem postopka in pomanjkanjem obrazložitve (glej 25 odstavek zgoraj) razumeti kot zatrjeване kršitve konvencije, Sodišče ugotavlja, da so bile podane v njenih stališčih z dne 3. avgusta 2020. Glede na to, da so bili zadevni postopki zaključeni leta 2018 (glej 15 odstavek zgoraj) in so bili ti očitki vloženi zunaj šestmesečnega roka, jih Sodišče v skladu s prvim in četrtem odstavkom 35. člena konvencije ne more preučiti.

Iz teh razlogov Sodišče soglasno

razglaša, da je pritožba nesprejemljiva.

Sestavljeno v angleškem jeziku in poslano v pisni obliki 8. aprila 2021.

Hasan Bakırcı
namestnik sodnega tajnika

Aleš Pejchal
predsednik